

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszazárja
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 14.

Mac Kinley.

Az öreg Európa könnyez, de azért mégis megkönnyebbülten sóhajt fel.

Egy derék emberrel, egy kiváló államfével kevesebb, — de egy veszélyes ellenféllel is kevesebb. A nagy férfit megkönnyezi az ember, de a félelmes ellenfél gyászos leroskadása mégis csak könnyít azok szívében, a kik félték, hogy a hatalmas ember egyszer csak az ő circulusaikat össze fogja zavarni.

Amerikainak kell lenni az embernek, hogy Mac Kinley nagyságát igazán méltányolhassa.

Egy kép jellemzi igazán Mac Kinley természetét.

Mikor a választási harcok folytak, veszedelmes ellenfele volt Bryan. Persze a két párt nem kimélt semmiféle fegyvert, csak hogy egymásnak ártson s valamiképp lefőzze az ellenpártot. Mac Kinley valamelyik furfangos eszű kortese úgy pipálta le az ellenfélét, hogy képes zászlókat csináltatott. A zászló egyik oldalán látható volt egy pufók képü pólyás baba, a mint javában — szopik; alatta e fölírás: Bryan 1861-ben. A másik oldalon egy fiatal tiszt volt lefestve, a ki marczona katonák élén rohan a tűzbe s alatta e felírás: Mac Kinley 1861-ben.

Nem az a fő, hogy a sikerült lobogón egész Amerika kaczagott s hogy ez nem kevésbé járult hozzá Mac Kinley diadalához. Fődolog, hogy May Kinleyt kitűnően jellemezte, mikor katonának festette le.

Katona volt ő testestül, lelkestül. Eleme volt a harcz, főntartója a küzdelem, célja a hódítás, boldogsága a mások megalázása. Ha katona-államban születik, ott kitűnő hadvezér lett volna. Amerika békés polgárai közt pedig felbresztette a nagyravágyás ördögét, a terjeszkedés vágyát s ha nem verhetette meg az ellenséget karddal a kezében, megverte gazdasági fegyverekkel.

A Mac Kinley-byll egyenes hadüzenet volt az európai iparnak. De Amerika önzését egyszerre fölemelte. Innen kezdődik a nagy köztársaság nyomása Európára, a melynek egyelőre Spanyolország adta meg az árát s a csillagos lobogó alá hajtott Kuba és Fülöp-szigetek mutatják eisz eredményeit.

Ezzel lett Észak-Amerika katonai hatalom, letérve arról az ösvényről, melyet neki Washington és Franklin kijelöltek. Washington katona volt, de mikor vége lett a harcznak, tudott békés polgár lenni.

Mac Kinley is volt katona, de ő a katonai hajlamokat nem felejtette az elnöki széken sem s onnan idézte fel a harcok szellemét.

A jövő fogja megmutatni, helyes volt-e ez a politika? A jövő fogja megmutatni, mennyiben vált hasznára Amerikának Washington egyszerűségének elhagyása?

Egy tanulsága minden esetre van Mac Kinley gyászos halálának. A nagy köztársaság annyira liberálisnak hirdette magát, hogy még az anarkistákat is megtűrte területén s ezek golyóval hálalták meg a vendégszeretetet. Mit várhat Amerika azoktól, a kiket elnyom, legázva tart? Mit várhat az elfoglalt Kuba és a Fülöp-szigetek tügetlenségére vágyó lakóitól?

Ez a képmutató álliberalizmus következménye. Mac Kinley nem türte Kuba szabadságát politikai téren s fölburjánozni engedte a szellemi szabadszajuságot. A fegyver visszafelé sült el. Az elnyomottak egyelőre békésen viselkednek, de a dédelgetettek gyilkos fegyvert fogtak dédelgetőik elnökére.

A ki fegyverre alapítja hatalmát, legyen elkészülve rá, hogy fegyver által vész el.

Katonasors.

Mac Kinley halálában is katona maradt. Ugy halt meg, mint az igazi katona: kötelessége teljesítése közben. Hogy hibás volt az eszme, a miért küzdött, az most mellékes. Fő, hogy haláláig kitartott a zászló, a harcz zászlaja mellett. Elesett, mint az igazi katona. Csak kár, hogy saját maga adta a fegyvert ellensége kezébe.

Amerika pedig gondolkodhatik, vajjon tovább is előlvisesse-e a harczy lobogót, vagy hagyja veszni a nagy polgár-katonával együtt? Kövesse-e másrészt az elhunytak túliberális elveit, vagy egy kis józan konzervativizmussal tegyen kísérletet?

Nemzetek, világrészek sorsa függ a döntéstől.

Mac Kinley utolsó perczairól s halála körülményeiről a következő tudósításokat vettük:

Buffalo, szeptember 13. (d. u. 5 óra 18 percz.) **Mac Kinley** családját az elnök betegágyához hívták. Eletben maradásához már nincs remény.

Buffalo, szeptember 13. (este 7 óra 30 percz.) **Mac Kinley** elvesztette eszméletét. Öntudatlan állapota 7 óra 45 perczig tartott. Ezután az éltetőszerek hatása alatt ismét magához tért az elnök és feleségét óhajtott látni, aki azonnal a férje betegágyához ment.

Buffalo, szeptember 13. (este 9 óra 27 percz.) Az elnök ugylátszik végképp elvesztette eszméletét. Világos perczekben a feleségét vizsgálta az elnök.

Buffalo, szeptember 13. (este 9 óra 35 percz.) **Mynler** dr. közli, hogy **Mac Kinley** teste lassanként feloszlik, s elhidegül, az érverés már alig érezhető, de azért még éjjel 8 óráig életben maradhat.

Buffalo, szeptember 13. (este 10 óra 15 percz.) **Mac Kinley** teste már jó ideje hideg. Az elnök már több mint két órája eszméletlen.

Buffalo, szeptember 13. (este 11 óra 7 percz.) **Burnay** dr. azt mondja, hogy az elnök még élhet néhány óráig, noha már alig lélegzik.

Buffalo, szeptember 14. (Budapestre érkezett 9 óra 20 perczkor.) **Mac Kinley elnök éjjel két órákor meghalt.**

Buffalo, szept. 14. (Saját tud. táv.) A halál közvetlen oka nincsen kiderítve, úgy hogy *bonczolás* vált szükségessé. A holttestet *Washingtonba* viszik s állami költségen temetik el.

Buffalo, szeptember 13. Este 6 óra 30 perczkor jelentették, hogy **Mac Kinley** elnök már nem reagál az oxigén alkalmazására. Este 1/8 órákor a rokonok, a kabinet tagjai és a jelenlevő barátok elbúcsúztak az elnöktől, amennyiben a fogadó teremből egyenként fölmentek a beteg szobába.

Buffalo, szeptember 13. (este 9 óra 15 percz.) Az oxigén alkalmazását egy időre megszüntették. Mielőtt az elnök végképp elvesztette eszméletét, így szólt a feleségéhez:

— Isten veled!

Azután halkán mondott még valamit, a mit közelebb állók így értettek: Istenem, itt!.. Kevéssel az előtt **Mac Kinley** kérte az orvosokat, hogy hagyják meghalni.

Buffalo, szeptember 13. A rendőrségi fő-örtség környékén, ahol Czolgoszt fogva tartják, nagy néptömeg csődült össze, de senkit sem eresztenek be. A házat sok rendőr őrszi. Két ezred katonaságot készenlétben tartanak arra az esetre, ha a tömeg megrohanná az épületet.

Vilmos császárné részvéte.

Berlin, szept. 14. (Saj. tud. táv.) Vilmos császár neje az özvegyhez intézett táviratában legmélyebb fájdalomnak ad kifejezést:

Fogadja legmélyebb gyászunknak kifejezését a veszteség alkalmából, mely önt, az aljas gyilkos kezétől elesett szeretett férje halálával érte.

Választási zászlók és jelvények

a legolcsóbban kaphatók ==

Badar Béni szijgyártónál
 Olaszi, Fő-utca 400. sz.

Vilmos császár részvéte.

Berlin, szeptember 14. (Saj. tud. táv.)
Vilmos császár Hay külügyminiszterhez
a következő részvétlívratot intézte:

Németország Amerikával együtt gyászolja a nemes honfit, ki kötelessége teljesítésében vesztette életét.

Életrajza.

Mac Kinley Vilmos, az Egyesült-Államok huszonötödik elnöke, 1844. január 29-én született Nilesben (Ohio-állam). Mint egyszerű köztisztviselő lépett egy önkéntes-ezredbe 1861. májusában s a nagy polgárháború befejezésével mint őrnagy hagyta el a hadsereget. Azután folytatta tanulmányait, ügyvéd lett s 1867-ben Cantonban (Ohio) telepedett le. Azóta tevékeny részt vett a közéletben, különböző párt-hivatalokat viselt. 1877-ben a köztársasági párt a kongresszusba választotta, ahol a védvám-tarifának hatalmas szószólója volt. 1891-ben és 1893-ban Ohio-állam kormányzójának választották meg. 1896. november 3-án Bryan-nal szemben az északamerikai Egyesült-Államok elnökének választották. Hivatalát 1897. március 4-én foglalta el. A már megrögzött szokásnak hódolva, párthíveivel töltötte be az összes állami hivatalokat, szintugy az új kabinettet s védvám-politikai elveihez híven, nagy vámat vetett ki a külföldről behozott árukra. Emlékeztet, hogy 1898-ban szerencsés háborút viselt a fölkelő kubaiak érdekében Spanyolországgal. A lezajlott háború élesítő hatással volt az Unió lakóinak sovíniszta érzelmeire és valóságos nagyhatalmi lázba ejtette az országot. A hódítással karöltve járó áldozatok és kellemetlen tapasztalatok csakhamar azt eredményezték, hogy nemcsak a demokrata-párttól, hanem még a köztársasági párt soraiból is oly hangok hallatszottak, melyek Mac Kinleyt az annyi költséggel járó hódító politika szellemi atyjának mondták s a Fülöp-szigeteken még ma is válságos helyzetért felelőssé tették. Mac Kinley viszont a népszerűtlen és jellemtelen Alger hadügyminisztert tüntette föl bűnbaknak, sőt aztán el is bocsátotta. 1899. decz. 5-én fontos üzenetet intézett a kongresszushoz: utalt a rendkívül kedvezően alakult anyagi helyzetre s a kivitel növekedésére, mely 1870 óta 58 százalékkal emelkedett. A külügyi helyzetet szintén kedvezőnek mondta, — amit akkor feszült figyelemmel vártak s mi nagy föltűnést keltett — egy szóval sem említette a Chamberlain által följajánlott szövetekezést Angliával. Ugyanekkor fölhívta a kongresszus figyelmét a szabad versenyt korlátozó keres-

kedelmi trusztokra. Tett még egy kijelentést, ami első sorban bennünket, magyarokat érdekel: hogy a központi kormány nem adhatott elégtételt a Pennsylvániában megölt magyar és osztrák bányamunkásokért. Meg kell még említenünk, hogy Mac Kinley legveszedelmesebb ellenfele Bryan Vilmos Jennings volt, akit 1896-ban a demokrata-párt (ezüsti-párt) ellenjelöltnek kiáltott ki, mire a néppárt (people's party) is zászlajához csatlakozott. Bryan, mint elnökjelölt óriási népszerűséget fejtett ki; beutazta majdnem az összes államokat s számtalan lelkesítő beszédet intézett a választókhoz. De a köztársaságiak jelöltjével, Mac Kinleyvel szemben 156 szavazattal 281 ellenében mégis kisebbségben maradt. 1899-ben újból kikiáltották Bryant ellenjelöltnek (Massachusetts-államban), de — mint ismeretes — ezuttal is Mac Kinley diadalmaskodott.

A Mac Kinley-bill.

Mac Kinleynek legnagyobb alkotása, amely nevével mindenkorra elválaszthatatlan marad, a Mac Kinley-bill. Ez a törvény 1890. október elsején lépett életbe s az amerikai ipar fejlesztése céljából igen nagy védvámokkal sújtja az iparcikkbe bevitelt; egyes áruknál a bill által statuált vámak az értéknek 60—80 százalékaig emelkednek, amivel több európai ipartermék teljesen kiszorult az amerikai piacokról. Erősen megérezte a törvény hatását több ausztriai iparág is.

Mac Kinley az Egyesült-Államok harmadik elnöke, aki gyilkos merényletnek lett az áldozatává. Lincoln Ábrahámot 1865. április 14-ikén a washingtoni színházban terítette le Booth színész golyója előadás közben, Garfield Jakabot pedig 1881. július 2-ikén egy Guiteau nevű csavargó lötte le a parlament épülete előtt. Garfield kéthavi szenvedés után halt bele seibe. Boothot is, Guiteaut is kivégezték.

Apróságok az elnök életéből.

Az elnökről közismeretű, hogy bámulatos önuralom lakozott benne. Egy újságíró mint szem- és fültanu mondja el a következő esetet, amely az elnöknek e jellemvonásáról tanuskozik: Amikor megválasztásának a hírére meghozták neki, éppen reggelinél ült a feleségével. Fölkelt, felbontotta a táviratot, az izgatottság legcsekélyebb jele nélkül, belenezett és aztán

újra leült. Senki sem mert kérdezősködni abból az aggodalomból, hogy hátha megbukott. Sőt csönd volt, mindenki visszafojtott lélekzettel leste, mikor szólal meg végre. Mac Kinley esakugyan szólott végre. Ezt mondta:

— Anyjuk, a tojás nem olyan friss, mint máskor.

Az újságíró ebben a pillanatban saját állítása szerint olyan dühös volt, hogy szeretett volna hidegvérű házigazdájának a fejéhez vágni valamit.

— Kevéssel azután — folytatja az újságíró — az istállók mellett mentem el és véletlenül be is néztem az ajtókon. Hát ott látom Mac Kinleyt, amint kedvenc lovának nyakát átölelve úgy zokogott, hogy belebelevonaglott a teste. A felindulás, amelyet egy ideig olyan férfiasan leigázott, mégis csak erősebb volt nála.

Hogyan házasodott Mac Kinley?

Az Egyesült-Államok elhunyt elnöke fiatal éveiben ügyvéd volt s ebben a minőségében gyakran megfordult egy newyorki bankár pénztáránál, ahol ügyfelei megbízásából pénzt vett fel vagy fizetett be. A bankár leánya, egy igen energikus fiatal hölgy, atyja üzletében pénztáros volt s Mac Kinley időmultán beleszeretett a szép pénztárosnőbe, aki szintén jó szemmel nézte a fiatal embert, bár soha egyébről, mint üzleti ügyekről nem váltottak szót. Egy napon aztán Mac Kinley, miközben egy csekket tolt oda a leány elé, halkan azt mondta:

— Kisasszony, *ma meg fogom kérni a kezét.*

A kisasszony nyugodtan elébe számllalta a csek ellenértékét, amikor pedig elkészült, csak ennyit mondott Mac Kinleynek:

— Tegye, tegye. Szívesen megyek önhöz.

Ez volt az egész. Délután Mac Kinley fölvette legjobb kabátját s beállított a bankárhoz.

— Sir, mondta neki, a leánya meg én megegyeztünk. Azt hiszem, nincs kifogása, ha arra kérem önt, *szíveskedjék más pénztáros után nézni.*

— De nagyon is van kifogásom, választott a bankár. Sohasem adom a leányomat önök.

— Nem-e? No akkor megházasodunk az ön beleegyezése nélkül is. Tudja, hogy minő anyagból van gyurva az ön leánya s engem sem igen faragtak más fából, biztosítom önt.

Ezért-e vagy egyébért, de annyi bizonyos, hogy nemsokára egybekeltek.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.**Az arczkép.**

Irta: Benedek Elek.

Május édes illata áradt be a vasúti kocs ablakán, itt-ott az ákácok lecsüngő virága meg is legyintette a vágató vonatot, ártatlan kaczer-sággal kínálva magát az utasoknak: szakíts le! Néha-néha ki is nyult nagy hirtelenséggel egy-egy vakmerő kéz, nem törődve a Magyar Állam-Vasúti intéssel: a fejet az ablakon kidugni veszélyes. A fejet — igen, de a kezét? Im, Bán Dénes is, a komoly családapa, nem állja meg, hogy utána ne kapjon a kaczerkodó virágnak. A negyvenesnek látszó férfi gyermek ifjúvá fiatalodik: a tavasz és a szabadság megfiatalította. Esztendő óta készül kirepülni a fészkekből, a mely puha is, meleg is, de ki nem unja meg egyszer az örökös puháságot, az örökös melegséget? Szerelemből házasodott, s azok közé a ritkuló öslénynek közé tartozott, akiknek „mintaférj“ a neve s mintha minden gyermekkel nőne a szerelme. A jó barátok már szinte aggódva kérdik: mikor lesz már vége a — szerelemnek? Senki el ne ítélje Bán Dénest, de mikor a hetedik gyermeket is beröpítette a gólya, az ő lelkében is megvillant e kérdés: mikor? mikor? . . . Ugy találta, hogy minden gyermekkel hatványozva nő a gond, szaporodik

a munka, hogy hét gyermek nemcsak több cipőt kíván, mint kettő-három, de nagyobb lármát is csap. Érezte, hogy napról-napra idegesebb, folyton zsembel, sokszor — akarata ellenére is — megbántja azt az áldott jó asszonyt, a ki épp oly ideges, mint ő, de lám, a gyöngye asszony jobban tud uralkodni magán, mint a teremtés koronája, az erős férfi. Maga az asszony tanácsolta: utazz el egy pár hétre. Ez kell a férfiaknak: izetlen ebéd, az utazással járó sok bosszúság, hogy lecsöndesült ideggel térjenek aztán vissza a fészekbe. Igen, Bán Dénes jobban megsínylette a hét gyermeket, mint a felesége, de dicséretére legyen mondván, alig ült a vonatra, amint betódult az ablakon a májusi illat, az volt első gondolatja: szegény mama, szegény gyerekek, ha ők is szivhatnák ezt a felséges illatot! Leszakított egy ákácvirágot, s a legkisebb leányára gondolt, a hetedikre, akinek ő most ha itt volna, az orrocskájához legyintgetné a virágot, s a baba, ugy amint otthon szokott, nagyokat pezházna, és tudom, csöngene a kupé egészséges kaczer-gásától.

Egyedül ült a kupében s örült az egyedül-létnek, ha már nem lehet vele bár a baba. S bosszusan fordult az ablak felé, a mikor egyik falusi állomásnál hátra rántották a kupéja ajtaját s bár nem látta, de érezte, hogy táskák-kal és kalapskatulyákkal megtelik a kupé.

— Szabad?

Erre már meg kellett fordulni.

— Oh, asszonyom!

Zavartan kapkodott Bán Dénes, rendezte a maga podgyászát, kevés híjja volt, hogy a nagy szivartárczáját ki nem dobta az ablakon, mert, ki tudja? talán az is elfoglalja illetéktelenül valami helyet a szép asszony kalapskatulyáitól. Igen, a szép asszony kalapskatulyáitól. Bán Dénes ur, a derék családapa, érezte, hogy arcán gyöngye pirosság szalad végig, a szive hevesebben dobog.

— Igazán sajnálom, hogy meg kellett zavarnom, mentegetődzött a nő — de a többi kupében nagyon sokan ültek. Csak ide férhettem be, s mosolyogva mutatott a podgyászaira.

Bán Dénes ur ugy találta, hogy a podgyász egyáltalán nem sok.

— Valóban, asszonyom, meglep, hogy egy ily szép és fiatal asszony csak ily kevés podgyászal utazik. Más nő . . . Egyébként, ha szabad bemutatni magamat . . .

Hogy Bán Dénesnek e pillanatban még nem voltak bűnös gondolatai, arról minden ismerőse tanuságot tehetne, ha hallaná:

— Nevem Bán Dénes. Miniszteri tanácsos vagyok.

— Ily fiatalon? En özvegy Andorháziné vagyok.

— Ily fiatalon?

Igaz részvételt mondta ezt Bán Dénes, s míg más ember arcán titkos öröm fénye villant volna át, a jó, a derék Bán Dénes arcán meglátszott, hogy szívéből beszél.

Az új elnök.

Az északamerikai Egyesült-Államok alkotmánya értelmében, ha az elnök hivataloskodásának ideje alatt meghal, az alelnök lép helyébe és viszi az elnöki tisztet az elhunyt elnöknek adott mandátum lejáratáig. A mostani alelnök, *Roosevelt* Tivadar tehát 1905. márczius 4-ig fog az elnöki székben ülni. *Roosevelt* a Spanyolország elleni háború alkalmával tünt ki mint egy lovasezred rettentetlen vezére. A háború befejezése után New-York állam kormányzója lett, a múlt évi választás alkalmával pedig az Unio alelnökének választották.

Buffalo, szeptember 14. (Saj. tud. t.) Az elnöki méltóságot *Rosevelt* alelnök veszi át egészen 1905. évi márczius 4-ig, tehát addig, míg *Mac Kinley* mandátuma lejárt volna. *A hivatalos esküt* holnap reggel teszi le még pedig ottan, a hol a halál bekövetkeztéről értesítik. A miniszterek testületileg beadják lemondásukat, hogy ha az új elnök kívánja, új kabinettet alakíthasson.

Jelenleg *Hay* külügyminiszter vezeti az államügyeket, *Rosevelt* hivatalos esküjének letételéig.

Választási mozgalmak.

Lázás korteskedés.

Szól a nóta, ürül a korsó, foly a hegy leve! Ilyen a megye képe most a választásokig. Hiába a tiszta választás van készülöben! Biztatás, ígéret szép szó s ha horogra akadt egy szavazó polgár, ha biztos már a voks, barátságos kvaterkára szólítja fel a kortes a szavazó, (hiszen ezt nem tiltja a törvény.) Parola, bátyám uram, járja mindenütt, már a program beszédek elmondása előtt folyik a hajsza a választás napjáig. S amikor oda adta votumát s elnémultak a kemény napok, az ígéret és szép szó írott malaszt maradt és elhangzott kortes fogás. Nincsen *parolázás*, nem lesz jó bor, *uram bátyám* helyett *odébb paraszt*.

Na de még most nem tartunk itten, a befejezéstől még pár hét választ el. Hagyjuk működni a kortest, engedjük a jelöltet szónokolni, hadd élvezzék pünkösdi királyságukat.

A mai nap folyamán sok szép szó, éljen és abczug fog elhangzani, sok régi és új jelölt fogja elmondani programját itt megyénkben is, hát még másutt széles e hazában?

Tisza István gróf *Ugrán*, s ugyancsak ottan ellenjelöltje *Loránd* (Löw) Dezső ma nyilvánítja politikai elveit. — Ma ismerik meg *Várady* Zsigmond dr. programját, a *hosszupályi-i* választók. *Magyar-Cseke* választó polgárai ma szemelik ki, kicsoda érdemes arra, hogy kerületüket képviselje. — *Fáy* András *Diószegen*, *Szunyogh* Zsigmond, *Molnár* Akos pedig *Székelyhidon* tartják programbeszédjüket. *Rigó* Ferenczet és ellenfelét *Kiss* Eleket szintén ma hallgatja meg a bihari választók gyűlékezete. Itt helyben pedig *Pelczéder* Agoston szocialista fogja elzengeni elveit. Hogy ezekből kijut be a parlamentbe s ki számíthatja majd magát a boldog halandók közé? — az a jövő titka.

Debreczen, szeptember 14. A központi választmány a választásokat egész Hajdumegyében október 2-ikára tűzte ki.

Ugron föllép.

Szilágyosomlyó, szeptember 14. *Ugron* Gábor a függetlenségi párt *jelöltségét* tegnap a párthoz intézett sürgönyében *elfogadta*. E váratlan fordulat választói körében nagy örömet keltett. A párt *Ugron* elhatározását a jelöltség tárgyában falragaszokkal tette közzé. *Ugron* f. hó 15-én *érkezik ide*. Csucsán a választók küldöttsége fogadja; este tiszteletére bankettet rendeznek. *Ugron* tiszteletére faklyás zenével vonulnak lakása elé. *Ugron* politikai feltámadásában sokan a jog törvény és igazság korszakának fényes manifestálását látják.

Nagy-Kanizsa, szeptember 14. A nagykanizsai szabadelvű párt holnap tartja jelölő gyűlését és *Koller* István alsórajki földbirtokost lépteti fel jelöltnek.

Munkács, szeptember 14. Beregmege négy választókerületében is erősen folyik a szervezkedés a közelgő választásokra. A *kászonyi* kerületben *Lónyay* Géza, a volt képviselő ellen, ki szintén újra fellép, *Várady* Gyula munkácsi tiszti ügyész száll sorompóba. A *felvi-*

déki kerületben *Barta* Ödön Kossuth-párti képviselőt jelölték újra, de a szabadelvű párt részéről ketten is küzdelembe lépnek ellene. Az egyik *Gábel* Jakab, a nagyváradi orthodox polg. fiúiskola igazgatója, a másik dr. *Debinsky* Sándor beregszászi ügyvéd, kit a szabadelvű választók szólítottak fel a jelölés elfogadására s ennek megtörténte után Széll Kálmán miniszterelnök és báró Podmaniczky Frigyesnek üdvözlő táviratokat küldtek. *Munkács*on *Nedeczey* János, a kerület eddigi képviselője ellenjelölt nélkül áll. *Beregszászban* *Uray* Imrét léptették fel 48-as Kossuth-programmal. *Uray* a kerületet már több ízben képviselte.

A választások jegyében.

— Politikai tudósítónktól. —

Az országszerte megindult választási mozgalmak egyik legérdekesebb epizódja az a pártharc, mely a közelmúlt napokban *Tisza* Kálmán és gr. *Károlyi* Sándor között lefolyt. A magyar politika e két alakját rokoni kötelék fűzi egymáshoz, de ez nem akadályozta meg őket abban, hogy ádáz dühvel ne rontsanak egymásnak a választások harcmezéjén.

A támadást *Tisza* Kálmán intézte nagyváradi harci riadójával, a melyben éles bírálat tárgyává tette *Károlyi* Sándor agrár programját, magát a vezért, felekezeti türelmetlenséggel és a retrográd eszmék terjesztésével s beszédjének végső következményeként kiutasította az agrár érzelmű grófot a szabadelvű pártból.

Károlyi Sándor nem sokáig váratott magára. Felvette az eléje dobott keztyűt s Gönczön megtartott programbeszédében ugyancsak kiméletlen haraggal viszonozta *Tisza* támadásait. Fejéhez vágta a letűnt rendszer összes elfajulásait és bűneit, felelőssé teszi őt ezekért, kioktatja az igazi szabadelvűség fogalmáról *Tiszát*, a ki minden tettének rugójául a szabadelvűséget vallotta és ráadásul kétségbe vonja *Tisza* rendelkezési jogait a szabadelvű pártban mint olyannak, a ki gene-

Az asszony mélázva nézett az ablak felé. Aztán hosszasan nézett *Bán Dénes* becsületes arcára. Leolvasta róla: ez derék, becsületes családapa. Százat egyre, hogy sok gyereke van. Hirtelen minden átmenet nélkül kérdezte:

— Természetesen, van családja. Hány gyereke van?

— Hát asszonyom, hét. Ugy-e sok?

— A gyermek sohasem sok. Látja, én egy vagyont adtam volna egy gyermekért. Isten másként akarta.

Könny gyült a szemébe.

— Ön boldog ember. S boldog lehet a felesége is.

— Azt hiszem, boldog ő is.

— Az én életem — na ez igazán nem érdekelheti önt.

— De érdekel, nagyon érdekel.

— A férjemet nem ismerte?

— Több Andorházit ismertem, volt közöttük egy földbirtokos, egy kuriai bíró, egy ügyvéd.

— Köztük van. A kuriai bíró.

Bán Dénes látható zavarral nézett a fiatal asszonyra.

— A kuriai bíró?

— Csak tessék kimondani: nem illetünk össze, ugy-e? Egy köszvényes, zsémbes öreg ur s egy fiatal — —

— Es szép leány?

— Hagyjuk a szépséget! Van-e nagyobb szépség a fiatalágnál?

Önkéntelen suttogta *Bán Dénes*.

— Valóban, a fiatalágnál nincs nagyobb szépség.

— Az én történetem nagyon közönséges. Előkelő család, vagyon nélkül. Szerettem s szerettek, de nem kellettem feleségnek vagyon nélkül. Hozzámentem tehát egy öreg urhoz, a kinek volt rangja, vagyona, betegápolónak. Mondhatom, hogy hűségesen ápoltam. Ha nagy vagyont nem hagy rám, bátran mehettem volna a Vörös Kereszt-kórházba ápolónak.

Alkonyodott, de még nem gyújtották-föl a lámpát.

— Az ám, hagyta félbe a szép asszony az ő szomorú históriáját — hová utazik a tanácsos ur?

— Brassóba, asszonyom. Ott töltök pár napot. Aztán átrándulok Sinájába.

— Pompás! En is oda tartok. Tehát: együtt utazunk?

— Ha megengedi, asszonyom . . .

— En? En megengedem. De mit szól majd hozzá a felesége?

— Örülni fog, hogy egy ily szép és kedves asszony társaságában utaztam.

Az asszony nevetett.

— Mindent elhiszek önnek, csak ezt az egyet nem.

A vonat megállott. Mindketten kinéztek az ablakon. Egymás mellett állottak, arcuk szinte összeért. Aki őket így látta, nem hihetett mást: — férj és feleség. Egy leányka rózsát árult. *Bán Dénes* kiszált:

— Add föl a kosarat!

Rámegő kézzel tartotta a kosarat az asszonyinak:

— Szabad?

Az asszony kivett egy rózsát s a keblére tűzte.

— Még egyet. A hajába. Oda tűzhetem?

Honi készítményü
Eredeti angol »
Valódi olasz » és
Pichler-féle gráci Loden

KALAPOK

az őszi időnyre teljes választékban megérkeztek és versenyképes árak mellett beszerezhetők

Fábry Testvérek uridivat üzletében, Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 76.

rálisból önönmagát degradálta közlegény-nyé; tehát nem vezér többé.

Az egész párviadal különben a szabadelvű párt egyenlenségének egy jellemző tünete. Ujabb bizonyítéka annak, hogy a különböző és teljesen ellentétes vélemények még nem találták meg a középutat, a melyen együtt haladhatnának. Tiszáék rokonszenvével most inkább a Kossuth-pártot támogatják, mint a beolvadt nemzetieket, míg emezek *Ugronékkal* és a néppárttal rokonszenveznek. Apponyiéknek azonban előnye az, hogy Széll programja alapján léptek be a szabadelvű pártba s e program mellett ki is tartottak; míg a liberálisok jegyében egyesült Tisza—Bánffy-csoport, a hol csak lehetett, kellemetlenkedett Széll Kálmánnak.

Széll sokáig s a meddig csak lehetett az aranyközéputat foglalta el a két exclusiv elem között s igyekezett őket az együttműködés terére összehozni. Ez a terve azonban éppen a Tiszáék makacs hajthatatlanságán hajótörést szenvedett s így Széllnek választania kellett a túlzók egyike vagy másika között.

A mint a választási előkészületekből látszik, Széll *Horánszkyékat* favorizálja. Körülbelül 84 kerületben áll szemben szabadelvű jelölt egy másik szabadelvűvel, kik az összetévesztés elkerülése okából *ó- és új-szabadelvűeknek* nevezik el magukat. Az előbbieket sokkal agilisebbek s már a választási előharcok alatt elhódították az utóbbiak egynémely kerületét.

Erdély Sándor volt igazságügyminiszter kerületét *Barthal* Aurél a volt nemzeti párt egyik oszlopos tagja foglalja el. *Aidinger* helyett *Erreth* János, *Takácsi* helyett az egyik agrár vezér *Zselénszky* gróf, *Dániel* Márton helyett a volt nemzeti párti képviselő, *Issekutz* Győző, *Lehótzky* helyett Szucsányban a konservatív érzelmeiről ismeretes báró *Révay* Gyula kerülnek be az új parlamentbe.

Bánffy híres testőrei közül többen nem is jelöltettek kerületeikben, mások

pedig hasztalan respektálnak régi választóik bizalmára. Így *Gyárfás* Endre, *Agoston* József, *Arányi* Miksa, *Angyal* József, *Janicsáry* Sándor, *Földváry* Mihály, *Gombos* Béla, *Rossival* István, *Lévay* Lajos, *Mandel* Pál, *Molnár* Béla, *Szemere* Attila, *Szily* Pongrácz stb. Biztos bukásnak vagy legalább is erős küzdelemnek néznek elébe a *Gajáriak*, *Szajbely* Gyula, *Urbanovszky* Ernő, *Vargics* Imre, a két *Szulyovszky*, *Szabó* Imre Veszprémben, továbbá *Rosenberg* Gyula, *Tarajossy* Nándor, *Benke* Gyula, *Éder* Odön, akitől *Beöthy* Ákos hódítja vissza a kassai kerületet. *Király* Ferencz, *Heltai* Ferencz, *Kobek* István, *Nagy* Sándor, *Rohonczy* Gyula, *Weisz* Berthold, *Légrády* Károly, *Kristóffy* József, *Kubinyi* Arpad, *Psik* Lajos stb. Mindannyian oszlopos tagjai voltak a régi szabadelvű pártnak.

Ország Sándor, *Polyák* Béla, *Ráth* Péter, *Lánczy* Leó, összeférhetetlen állásaik miatt nem vállalnak többé mandátumot. *Lukács* László pénzügyminiszter csak a zászló becsületéért lép fel Egerben, a hol bukása a függetlenségi jelölttel szemben bizonyos. A pénzügyminiszter különben a körmöczbányai mandátumot fogadja el *Chabadu* József viszszalépése folytán. *Láng* Lajos nagybányai megválasztása is kétséges s attól függ, hogy elfogadja-e *Wekerle* a nagybányaiak által felajánlott jelöltséget, vagy nem. *Wekerle* gondolkodási időt kért s mindeddig nem határozott. *Hieronymi* Kornél is aligha ki nem marad a parlamentből. Még eddig sehol sincs jelölve sem.

A szabadelvű párt azon része, mely Széll Kálmán kormányra lépte után fuzionált, több reménnyel néz elejébe a választások napjainak. Igaz, hogy a párt több régi tagjának kerülete bizonytalan, de ezzel szemben több új erő jelöltsége és megválasztása azt a valószínűséget kölcsönzi, hogy a magyar politika vezetésében döntő szava lesz az eddig elenyésző töredéknek. Biztos megválasztás-

nak néz elébe a régiek közül *Horánszky* Nándor, gróf *Károlyi* Sándor, *Bernáth* Béla, gróf *Bethlen* Balint, *Blaskovits* Ferencz, *Bogyay* Máté, *Gulner* Gyula, *Hertelendy* Ferencz, *Jagits* József, *Károlyi* László gróf, *Kösseghy* Sándor, *László* Mihály, *Mihályi* Péter, *Hódossy* Imre, *Keller* János, *Sághy* Gyula, *Scitovszky* János, *Sennyei* István báró, *Somsich* Andor, *Szentiványi* Arpad, *Tagányi* Sándor, *Tomcsányi* László, *Ugron* János, gróf *Wencheim* Frigyes, *Wittmann* János, gróf *Zichy* Jenő. Ellenben kimaradnak az új házból: *Károlyi* István, *Eszterházy* Mihály és *Zichy* Jakab grófok, kik nem is jelöltettek régi kerületeikben. Kétes a bejövetele az új házba: *Biró* Lajos, *Bolgár* Ferencz, *Fülöp* Béla, *Bergen* Ignác, *Makfalvay* Géza, *Ivánka* Oszkárnak, akik ellen a Bánffysták a néppárt jelöltjét *Zlinszkyit* támogatják, — továbbá bizonytalan a mandátuma *Korniss* Ferencz és *Hock* Jánosnak. Nagyon bizonytalan kimene- telű a *jászberényi* választás, ahol *Apponyi* Albert gróf ellen *Almássy* Géza volt főispán lépett fel pártonkívüli programmal. Ez az utóbbi lesz egyike a legérdekesebb választásoknak, mert itt a régi és az új rendszer vivja meg döntő ütközetét, eddig teljesen egyforma esély- lyel.

Új tagokkal is szaporodik ez a frakció. A közélet sok jeles tagja kerül ismét vissza a parlamentbe, a kít a mult- kori választási atrocitások szoritottak le a parlamenti küzdterről. Így jön be ismét *Beöthy* Ákos, *Zselénszky* Róbert és *Desseffy* Aurél, *Bujanovics* Sándor, *Issekutz* Viktor, *György* Endre ismét beke- rülnek a házba.

Az öreg *Ivánka* Zsigmond is tagja lesz az új országgyűlésnek. Az új tagok közül sokat hallani *Horánszky* Lajos és *Baross* Jánosról.

Legjobban érzik magukat a szabad- elvű jelöltek közül természetesen azok, a kik feltétlenül és minden utógondolat nél- kül vallják magukat Széll híveinek. Ezek

— Tüzzé oda.

S tovább indulván a vonat, úgy esett, hogy nem szemközt ültek már, hanem egymás mellett.

— Mindjárt este lesz, mondta az asszony.

— Ön szépen lefekszik, mondta Bán Dénes s én örködni fogok, hogy senki meg ne zavar- hassa alvásában.

— Nem fekszem le. Ebben álmodom át az éjt — és ön?

Loppal rápillantott Bán Dénesre, aki hirtelen fölkel s föl s alá kezdett járni a kupé- ban, amin az asszony meg nem állhatta, hogy ne nevéssen.

— De mi lelte önt? itt akar sétálni? Üljön le már.

Fölgyújtották a lámpát s halvány világa halványabbra festette Bán Dénes arcát. Nyug- talanul fészkelődött helyében. Most az asszony mondta:

— Tudja mit? Feküdjék le, majd én ör- ködöm, hogy alvásában meg ne zavarják.

— Asszonyom, ön gunyolódik. Pedig ha tudná . . . Nem, nem merem mondani, Agyam bódult. Félek, hogy örültséget mondanék . . . Hogy ön kinevetne.

— Nem nevetném ki, mondta az asszony, csak azt mondanám, hogy a vasut nem alkal- mas hely az örültségekre.

Mintha véletlenül történt volna, kezét Bán Dénes kezére tette.

— Istenem, önnek láza van! De már most parancsolom, hogy fektüdjék le. Meglássa reg- gelre elmúlik a láz. Aztán majd Brassóban pi- henten, vidám kedvvel élvezzük a szabadságot.

Erősen megnyomta az utolsó szót: még lázas fölvel sem lehetett félreérteni.

Bán Dénes megragadta a szép asszony kezét s égő csókot lehelt rá.

— Na, most fektüdjék le.

Engedelmeskedett, mint egy gyermek. So- káig fetrengett, mignem mégis elnyomta a jó- tevő álmot. Reggel, amikor fölébredt, ott ült vele szemben az asszony. Mosolyogva üdvözölte: jó reggelt! Ugy-e, elmúlt a láza?

Külön kocsin hajlattak be a városba, kü- lön szállóba is szállottak.

— Parancsolom, mondta az asszony.

De együtt járták be a várost. Kimen- tek a Czenktetőre, kartkarba öltve s merengve nézték a felséges panorámát. Ott érte az al- konyat.

— Holnap reggel Sinajába megyünk, mondta visszatérőben az asszony. Itt nem ér- zem jól magamat. Artatlan idillünket megzavar- hatná valamelyik ismerős.

A szálló kapuja előtt hirtelen elbúcsuzott.

— Nem, nem szabad! Holnap, holnap. Idegen földön!

Bán Dénes ur izgatottan tért vissza szo- bájába. Dühösen csapta be maga után az ajtót. Hátha csak bolondítja őt ez az asszony?

— Nem keresett valaki? kérdezte a pin- czért.

Levél jött a postáról, ajánlott levél. Egy nagy levél feküdt az asztalon Resz- kető kézzel bontotta föl: a felesége keze írása volt a borítékon.

A borítékból egy arckép hullott ki. A fe- lesége arcképe, karján a legkisebb baba. Le- vél is volt hozzá:

»Edes uram!

Már otthon is meg akartalak lepni a magam és a kisbaba képével, de éppen elutazásod után hozták el. Küldöm utánnad, ezer csókkal, öleléssel. Mulass jól. Térj vissza jó kedvvel, egészséggel.

Bán Dénes ur össze-vissza csókolta azt az arcképet. Úgy szeretete volna most megmu- tatni annak a szép asszonynak! De nem, majd holnap . . .

Hanem reggelig mást határozott. Egysze- rűen: Nem kelt föl!

A szép asszony bosszusan szállott föl a harmadik csengetésre.

— Ugy látszik, elaludta a vonatot a sze- relmes tanácsos ur.

Csakugyan elaludta. Mert hát el akarta aludni.

az ugynevezett *lellári mamelukok*. Híven szolgálták Bánffy, csak azért, hogy bukása után Széll zászlójára esküdjenek. Ezeknek a főelvük a kormánypártiság. A párt magvát — mennyiség tekintetében jövőre is ezek fogják képezni.

Miniszter sem marad mandátum nélkül egy sem, gr. *Széchenyi* Gyula kivételével, a ki nem is reflektál mandátumra. Egyedül *Wlassicsnak* csáktornyai választása kétes, ámbár a néppárt mostani jelöltje nem olyan veszedelmes ellenfél, mint Major volt.

Rátérve az *ellenzéki pártokra*, ezek mindegyikében az optimisztikus hangulat az uralkodó. A kuriai bíráskodás kizárja a tisztviselők bíráskodását, az etetés-itétást, s a pénz által való vesztegetést. A választási korrupció kiirtása pedig az ellenzék malmára hajtja a vizet. *Meg is fog szaporodni mind a három ellenzéki párt.*

A jövő országgyűlésen valószínűleg a függetlenségi Kossuth-párt lesz ismét a legnagyobb számmal képviselve. Bár kimondhatatlan kárára van a pártnak a testvér-párttal való civakodás, továbbá Kossuth Ferencz betegsége, ki ilyenformán akadályozva van a kerületek beutazásában. Egy-két buzdító szó Kossuth Lajos fiának ajkáról megtette volna mindenütt a hatását.

A mi az eddigi párthiveket illeti, ezek között nem sok lesz a változás. *Kiss Albert, Oláh József, Mülek Lajos, Sturman György, Szinay Gyula, Hentaller Lajos, Jeszenszky Ferencz* nem lépnek fel eddigi kerületeikben, *Brázay Kálmán, Pichler Győző, Csávolszky Lajos, Dienes Márton, Farkas Balázs, Győry Elek és Horváth Adám* sem állanak a legjobban kerületeikben.

A többiek megválasztása azonban a legnagyobb valószínűséghez tartozik, annál is inkább, mert a pártvezetőség nagy agilitást fejt ki, s a beteg Kossuth Ferencz helyett nagyobbára *Barabás Béla* végzi a pártvezéri teendőket. Körülbelül 150 kerületben van függetlenségi jelölt, köztük több új ember, a kik nagy hasznára fognak válni a pártnak. Ilyenek *Ráhosi Viktor, Madarász Jenő* stb. A Kossuth-párt számítás szerint 70 taggal lesz képviselve a jövő országgyűlésen.

Az *Ugron-párt* is igen élénken szervezkedik. A vezér *Ugron Gábor* visszavonul a politikai harcstérrel, bár két helyen is jelölték. Utódja kerületében és a pártvezérségben br. *Prónay Dezső* lesz, a kinek jelentékeny szerepe volt eddig is a függetlenségi párt történetében.

Az *Ugron-párt* körülbelül 40 helyen állított jelöltet, sok helyen igen jó esélyekkel. *Bartha Miklósnak* erős küzdelmet kell kivívni Gyulán *Hentaller Lajos*sal, ámbár jelenleg az esélyek Barthára kedvezőtlenek. *Holló Lajos* kerületét a néppárt támadta meg s *Holló* mandátumát nagyon kétségessé tette.

Okolicsányi László és *Kalocsay Alán* nem lépnek fel többé, sőt *Nagy Gyula* megválasztása is nagyon bizonytalan. *Molnár Jenő, Várossy Gyula, Szluha István* ismét meg lesznek választva. A párt valószínűleg egy néhány új erővel is fog szaporodni, mint pld. *Hortoványi József, Szemecz Emil, Lázár Pál* és *Sümegi Vilmos*.

A pártonkivüli függetlenségi sorában ott találjuk jelöltekül *Polonyi Gézát, Eötvös Károlyt* és *Szalay Károlyt*. Mind a hárman ismét meg lesznek választva.

A 67-es alapon álló néppárt is teljesen felfegyverkezve megy neki a választási kampagnak. Röpirataiban, a melyet az ország minden vidékére szétküldöttek, nem ismerik el a szabadelvűséget a magyar politika vezérfonalául. A nép érdekében oly intézmények behozatalát követelik, a melyek megvalósítása szükséges és nagyobb nehézségekbe nem is ütközik. Körülbelül 120 helyen állítottak jelöltet s már a kormány figyelmét is magára vonták választási agilitásukkal. A beavatottak 40—50 néppárti képviselőre számítanak a jövő parlamentben. A régiek közül ott fogjuk látni *Rakovszky Istvánt*, gr. *Zichy Aladárt* és *Jánost*, *Molnár Jánost*, *Buzáth Ferenczet*, *Farkas Józsefet*, *Förster Ottót*, *Kálmán Karolyt*, *Major Ferenczet*, *Szabó Istvánt*, *Zmeskál Zoltánt*, a kik köré az új képviselők egész csoportja fog sorakozni.

Lepsényi-t már évekkal ezelőtt teljesen elejtette a néppárt, nem is kerül be többé a házba. *Meszlényi Pál* és *Páder Rezsőnek* pedig erős ellenjelöltekkel kell először megbirkóznunk.

Ilyen az egyes pártok esélye az általános választásokra. Minden hét, sőt minden nap hozhat változást, meglepetést, de az a pártok jövőbeni arányán, amelyet az előkészületekből következtetni lehet, mit sem fog változtatni. Az ellenzéki pártok erősebbek lesznek. Tagjaik számát tekintve megszorodnak, míg a kormánypárt sokat elveszít tagjai sorából, de éppen ezért tömörebb s megbízhatóbb lesz.

Tisza — Pápán.

Csodálom, hogy ilyen klerikális nevű városban gyűlt össze a dunántúli helv. hitvallásúak kerületi gyűlése, hiszen ha már az ősi »erdélyi püspök« cím is ájulásba ejtette őket, hogyan eshet a Pápa?

Ezen a kerületi gyűlésen *Tisza Kálmán* elnöki megnyitót tartott, arra gondolva, hogy amint miniszter elnök korában kérte a pápa segítségét, hátha most is kisegíti a nagyváradi beszámoló szorultságából Pápa.

Itt Váradon nem ismert felekezeti különbséget, a letűnt idők e kegyelettel kezelendő alakja s azt a benyomást keltette bennünk, hogy még a penziójánál is jobban szereti a liberalizmust s a gönczi levélnél is jobban utálja a bármely téren előforduló reakciót.

Nos Pápán a felekezeti jelszót perhorreskáló *Tisza Kálmán »lelke mélyéből és egyháza iránti aggodalma sugalmazta szavakat«* mondott megfontolás végett.

Elismeri, hogy a *protestánsokra kár háramlott az egyházpolitikából*, de azért nem tartja megengedhetőnek e törvényekkel szemben a nyílt revízió keresést, hanem folytonos kitarító akna munkát kíván. Ilyen tanácsot ad:

»En azt hiszem, hogy sok menyasszony van, a kinek, ha idejében, saját köréből való általa ismert tényekkel elébe teszik, hogy mi az a gyermek előre eligérés — mielőtt megszületett, sok van, aki nem teszi meg.«

Mi pedig azt hisszük, hogy ha egy menyasszonynak »saját köréből ismert tényekkel« magyarázatni kezdenek születendő gyermekekről, hát pirulva fogja ott hagyni a buzgó magyarázó urat.

De meg, hogyan illik ez a féktelen felekezetieskedés a liberális és reakciót tipró *Tisza Kálmánhoz*? Vagy az ilyesmi csak a katolikusoknál bűn, a helv. hitvallásuknál ellenben liberálist és erény.

Azt mondja tovább, hogy bel-missziót kell alapítani lelkészek és világiakból mert »uraim, a belmisszió egyesületeknek van módjuk az egyes, egyházunkhoz tartozó hívők *családi életére is befolyást gyakorolni*, mit a lelkész csak nehezen tehet.«

Tehát a *családi életbe is bele kell torkolni felekezeti érdekből*? E czélból társulatókat kell állítani? Czélszerűbb volna mindjárt detektiv-osztályt.

Ezeket és ezekhez hasonlókat beszélt *Pápa Tisza Kálmán*. A gyűlés pedig megkoronázta magát azon végzéssel, hogy a *reverzálsokra* vonatkozó törvény *revíziójára* irányuló indítványt elvetette azon indokolással, mert ez »a *liberalizmus terén visszamenést jelentene*.«

Hát ennyire jutottak már a helvét hitvallásuk, hogy *egyházi* határozatokat *politikai* jelszavakkal intéznek el?

Ide kellene egy kis belmisszió ezekbe a kerületi gyűlésekbe.

A politika kulisszái mögül.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Es szétrebbentek. A vidéki tájakat szállották meg a volt honatyák és leendő képviselők. Országszerte fölhangzik a kortesnóta. A házak, még a legparányibb falu gunyhói is zászlódiszt öltöttek. Mindezek külsőségei a választási harcznak, a mely ezuttal a jelekből ítélve, heves és szenvedelmes lesz.

A központi pártirodák itt Budapesten lázasan dolgoznak. A rendelkezéseket a pártelnökök sürgönydróton osztják. Számolni kell az idő rövidségével, mert bármint tagadják is, a fölözlatás meglepetésszerű volt. Soha annyi kombináció nem látott napvilágot a fölözlatás határnapja dolgában, mint éppen ezuttal. És ez a mellett szól, hogy Széll Kálmán is, nem úgy a mint tervezte, hanem jóval korábban menesztette a képviselőket. Kurta tehát az idő a szervezkedésre.

* * *

A bohém-tanyában, az Otthonban a kortesnóták faragása járja. *Tisza-Löknek* képviselőjelöltje, *Papp Zoltán* dr. kortesnótáért táviratozott *Rakamazról*, a hol ez idő szerint tartózkodik. Az Otthon kortesnóta faragó albizottsága erre a következő nótát küldötte *Papp Zoltánnak*.

»Három hordó borom van,
Mind a három csapon van.
És ezen csapolás folytán
Eljen doktor Papp Zoltán!«

* * *

Azok a kombinációk, a melyeket utolsó két levelemben fölállítottam, nem változtak.

* Ez a kortesnóta ugyan olyan silány, hogy senki sem tételezné fel, hogy az Otthonból került ki, — de elég jó annak a jelöltnek, aki hol hitbuzgó pápistának, hol nyakas kálomistának, hol pedig szívében még mindig zsidónak vallja magát s így okvetlenül szükséges, hogy állandóan három hordó bora legyen csapon.

Szerk.

Wekerle Sándor dr. még egyre tárgyal Széll Kálmánnal és ez az oka, hogy a neki följánlott mandátumokra nézve határozott választ nem ad. Az a hír is erősen tartja magát, hogy Perczel Dezső nem lesz a jövőben a Háznak elnöke.

* * *

Ismét egy érdekes alakjával kevesebbje van a Háznak. Pulszky Agost kidőlt. Még az utolsó ülésen ott volt és váltig hajtogatta, miközben szivarjait osztogatta szét: »Meglásztok, hogy ennek a választásnak az izgalmai megölnek.«

Pedig elég biztos volt a mandátuma Selmezbányán.

Lukács László pénzügyminiszter ugyan Farbakyt, a reszortjába tartozó bányatanácsot támogatta. Erre azonban Pulszky fölkereste Széll Kálmánt, a minnek az volt a következtetése, hogy Lukács pénzügyminiszternek erkölcsi támogatása Farbaky mellett megszünt.

Pulszky azonban nem bizott Lukács-ban. Halála előtt egy órával deliriumba esett. Es ebben a lázalmában folyton ezt ismételte:

— Az a fináncz! Az a fináncz! Nem bizom benne! Kibuklatnak!

Tehát még utolsó pillanataiban is a mandátuma aggasztotta.

Ezt megelőzően éjjeltájban orvosai magára hagyták, mert állapota vélekedésük szerint javult, Pulszky erre magához intette a titkárát:

— Nem érem meg a reggelt — mondotta — végrendelkezni akarok.

Meg is cselekedte és tényleg a hajnal már halva találta.

* * *

A választások annaleszeiben párját fogja ritkítani az a harc, a melynek helyszíne a Lipótváros. Sándor Pál meg Mezei Mór állanak szemben. Emitt a lateinerek és pénzügyezetek sorakoznak, amott Sándor Pál mellé a kereskedők, Sándorék tegnap állították össze a vaksokat. A papirforma szerint Mezeinek 300 szavazattal van többje ez idő szerint. Ezek meghódításán dolgoznak most Sándorék erejük teljes megfeszítésével.

Es bizony nem lehetetlen, hogy a végén mégis ők győzzenek. Zászlóik már is dominálnak. Alig van ház, a melyen nem Sándor-féle lobogó lengjen. Ilyen lobogódiszt a főváros még sohasem is látott.

Barabás Béla jelölése.

— A nagyváradi küldöttek fogadása. —

A nagyváradi függetlenségi 48-as párt képviselőjelöltje: dr. Barabás Béla, mint már irtuk, elfogadta a jelöltséget, de Kossuth Ferencz betegsége miatt az országos függetlenségi párt ügyeinek vezetése annyira igénybe veszik idejét, hogy még nem nyilatkozhatott arra nézve, mikor jöhet Nagyváradra programbeszédjének megtartása végett.

Ez, a legjobb körülmények szerint is csak szeptember utolsó negyedében lehetséges, mert a jövő hetet Erdélyben tölti Barabás.

Igérletéhez képest azonban már értesítette a párt elnökét, hogy mikor fogadja a nagyváradi elvtársak küldöttségét, a mely személyesen is felkéri a jelöltség elfogadására és a programbeszéd megtartására.

Tegnap a következő levelet intézte Szokoly Tamáshoz, mint a nagyváradi függetlenségi és 48-as párt elnökéhez:

Kedves Barátom és Elvtársam!

Hozzám Aradra írt leveledre tudatom, hogy hétfőn, e hó 16-án Aradon leszek s benneteket várlak lakásomon este 6 és 7 óra között.

Ird meg nekem Aradra, vagy ha nem irhatod meg, akkor Nagyváradról való elindulástok előtt táviratilag tudasd, hogy hányan jöttök a küldöttségben?

Erre azért van szükségem, mert ha nálam elvégeztük a teendőket, akkor a küldöttség tagjai vendégeim lesznek. Azt is tudasd, mikor utaztok vissza, még akkor este-e, vagy pedig 5 óra 10 perczkor a táblás vonattal, mert ha csak reggel utaztok vissza, akkor a vacsorára néhány aradi függetlenségi polgárt is meghívok.

En ma őjjel Aradra utazom. Vasárnap d. e. Mező-Berényben, d. u. Gyomán tartok beszámolót. Hétfőn délben visszatérek Aradra, este várlak benneteket s kedden reggel én is utnak indulok Erdélybe Kossuth Ferencz helyett, mert ő beteg s így az ő helyettesítése és képviselése is az én teendőm lesz.

Hogy Váradra mikor megyek, azt majd megbeszéljük.

Most aztán nincs más hátra, mint Teged és pártunk lelkes híveit igaz barátsággal, meleg szeretettel üdvözölni.

A többit majd szóval. Isten áldjon meg! Kész híved és barátod

Budapest, 1901. szeptember 13.

Barabás Béla.

* * *

A deputáció Nagyváradról holnap, hétfőn délelőtt 10 órakor indul az alföldi vonattal Aradra. Szokoly Tamás kéri a párt tagjait, hogy a küldöttségben minél számosabban vegyenek részt s ezen szándékukat nála szóval vagy levélben vasárnap estig jelentsék be.

Ma, vasárnap délelőtt 11 órakor a 48-as pártkörben a párt választmánya a küldöttség tárgyában ülést tart. A párt elnöksége ez uton is felkéri a választmány tagjait, hogy az ülésen minél számosabban jelenjenek meg.

UJDONSÁGOK.

Az első jubileumi körmenet.

Városunkban — a bibornok-püspök Ő Eminentijának intézkedése folytán — ma lesz megtartva az első jubileumi körmenet.

Szép, kedvező alkalmat szolgáltat ezzel az egyház híveinek, hogy a szent év kegyelmeiben részesülhessenek. Akik a múlt évben óhajtották elnyeri e kegyelmeket, az egyháznak a XIII. századba visszanyúló szokása szerint, a keresztény világ központjába az apostolok sírjához kellett elzarándokolniok s ott a kijelölt négy patriarkális bazilikát ismételtén látogatniok. Daczára a századvégi hitközyönységnek többen zarándokoltak ezuttal Rómába, mint az elmúlt századok jubileumi éveiben, százezrek, sőt milliók mutatták be hódolatukat a Szentatyának, — de ez a szám mégis elenyészően csekély a világnak 300 milliónyi katolikus lakosságához képest. Ez a körülmény indította a Szentatyát arra, hogy a jubileumi szentév kegyelmeit az egész világra kiterjessze.

Szent László városának katolikus hívei ma kezdik a jubileumi körmenetek sorozatát.

A jubileumi ajtatosság reggel 8 (nyolcz) órakor a püspöki székesegyházban szent misével kezdődik, mely után a körmenet, Vinkler József v. püspök, káptalani nagyprépost vezetése alatt, a premonstreiek templomába indul. Itt mise közben Serly Viktor segédlelkész prédikációt tart, majd a rendes könyörgések és a jubileumi imádságok végeztével visszamegy a körmenet a székesegyházba.

Rossz idő esetén az egész ajtatosság a székesegyházban fog megtartatni.

A második körmenet a jövő vasárnap, f. hó 22-én ugyancsak reggel 8-kor a premonstreiek templomában kezdődik, honnét a Szent László templomba vonulnak, ahol dr. Vucskics Gyula plébános tartja a prédikációt s ismét vissza megy a körmenet a premonstreiek templomába.

A harmadik körmenet f. hó 29-én a Szent László templomból indul a kapuczinusok templomába, itt Nogely István tb. kanonok, képezdei igazgató prédikál s a körmenet innét a Szent László templomba megy, hol véget ér a jubileumi ajtatosság.

Szociálista képviselőjelölt Nagyváradon.

Nagyváradon a legújabb politikai párt tegnap már a párttanyán kívül, nyilvánosan is szerepelt.

Délután fél 4 órára volt jelezve a jelölt: Felczéder Ágoston érkezése. A vasut állomáson megjelent mintegy 40 fiatal ember, akik a szociáldemokrata elveknek hívei. Egyik-másik nagyon békés természetűnek látszott, mások ha egyébbel nem, a piros nyakkendővel tűntek.

Felczéder Ágoston ur azonban nem jött meg, hanem az a hír terjedt el, hogy az esti gyorsvonattal érkezik Nagyváradra.

Említettük, hogy Gerő Ármin főkapitány nem engedte meg, hogy ma, vasárnap délelőtt a Szent László-téren tartsa meg a szociáldemokrata képviselőjelölt programbeszédjét, hanem kijelentette, hogy az ellen nincs kifogása, ha a pártgyűlést és programbeszédet a tűzoltó őrtanya udvarán, vagy nagy termében tartják meg.

Ezen végzés ellen a párt vezetője Vantus Imre a budapesti szociáldemokrata párt utján a belügyminiszterhez fordult.

Értesülésünk szerint tegnap a »Népszava« szerkesztőségétől távirat érkezett a nagyváradi pártvezetőséghez, olyan tartalommal, hogy a belügyi államtitkár a programbeszéd megtartását ma, vasárnap délutánra engedélyezte. Így ma, vasárnap délután 3 órakor a tűzoltó őrtanyában tartja meg Felczéder Ágoston programbeszédét.

A szociáldemokrata párt vezetői által kiragasztott plakátokat, mivel azon a Szent László-téren volt összehívva a gyűlés, a rendőrség fehér papírral beragasztatta. Sok helyen a tiszta fehér papírt letépdésték a plakátokról, az Apolló épület sarkán pedig valamelyik elvtárs kék írónnal, nagy betűkkel ráírta a fehér lapra:

„Gazemberek beragasztották.“

* * *

Felczéder Ágoston az esteli gyorsvonattal sem érkezett meg Nagyváradra. Valószínűleg az őjjeli vonatokkal jött meg.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Szeptember 15. Allami tisztviselők értekezlete.

Szeptember 15. A »Nagyvárad-Velencei földmívelők olvasókörének« táncvigalma.

Szeptember 15. Első jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a székesegyházban.

Szeptember 18. Meggyűlés.

Szeptember 20. Második jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a premonstreiek templomában.

Szeptember 26. Borsajtó kiállítás Nagyváradon.

Szeptember 28. A Berettyó-társulat közgyűlése d. e. 9 órakor.

Szeptember 28. 29. Szőlő és borkiállítás Érmihályfalván.
Szeptember 29. Harmadik jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órakor a Szt. László templomban.
Szeptember 29. A nőegylet közgyűlése.
Október 3. Képviselő választás Nagyváradon, a Sasban.
Október 19. 20. Lóverseny Nagyváradon.

* **Mária nevenapja.** A katolikus egyház kegyeletes ünnepét ül: nevenapját az Üdvözítő anyjának. A szép ünnepen az összes kath. templomokban ünnepélyes szent misék lesznek. A közeli **Köröstarján** községben templom ünnep lesz, a melyen az ünnepélyes szent misét **Bunyilay Vincze** apát-kanonok tartja.

* **Személyi hír.** Dr. **Beöthy László** főispán tegnap a fővárosból hazaérkezett, azonban még tegnap kiutazott a megyébe. Budapesten értekezett a belügyminiszterrel a képviselőválasztások ügyében.

* **A kereskedelmi miniszter Nagyváradon.** **Hegedüs Sándor** kereskedelemügyi miniszter Kolozsvár város első kerületének szabad-elvű párti polgárai ismét felkérték a képviselőjelöltség elfogadására. A miniszter a jelöltséget eddigi kerületében elfogadta s ma, vasárnap Kolozsvárra utazik, hogy személyesen megköszönje eddigi választóinak bizalmát. **Hegedüs Sándor** ma délben fél 12 órakor utazik át Nagyváradon.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. ítélő tábla elnöke a vezetése alatt álló tábla kerületébe **Szeberényi Gyula** végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

* **A színházi szabályrendelet.** Nagyvárad város színházi szabályrendeletét a belügyminiszter előzetesen nem hagyta jóvá, mivel a színházi bizottság hatósági hatáskörrel volt benne felruházva. A város törvényhatósága a miniszter kívánalmához képest kijavította a szabályrendeletet, a melyet a miniszter most már jóváhagyott.

* **Az önképzőkör megalakulása.** A nagyvárad prem. főgymn. **»Eötvös-önképzőkör«** tegnap tartotta alakuló gyűlését. A gyűlést dr. **Kolozsváry Béla** tanácselnök lelkes szavai vezették be. Elnök lett egyhangulag **Barcs Sándor** VIII. o. t. Titkár **Fekete Sándor** VIII. o. t. Főjegyző **Moldován János** VIII. o. t. Pénztáros **Péterffy Elemér** VIII. o. t. Főkönyvtáros **Nesztor József** VIII. o. t.

* **Mikor lesz a szüret?** A nagyvárad hegyközségi birtokosság választmánya által a rendes közgyűlés határidejéül folyó évi szeptember hó 22-ik napjának délelőtti 11 órája tűzött ki, mely időre a városkőháza nagytermébe meghívja a hegyközségi birtokosokat **Bordé Ferencz** választmányi jegyző. Ekkor fog előadni a szegény szőlő fűrtök sorsa, hogy tőlük lesz-e jó édes mustot szolgáltatassanak a borkedvelők seregének.

* **Eskü helyett egy liter bor.** Jóképű tanyai gazdát idéztek be tanuképpen a járásbíróhoz. A gazda elmondja rendjén a dolgokat s azzal nyugodtan várja az elbocsátását.

A járásbíró megszólítja a fejt:
— Megesküszik arra, amit mondott? — kérdezte végre gyanakodóan.

A gazda elgondolkozik, vajjon megesküdjék-e rá? Végre nagy vártatva megszólal:

— Hát megesküdni, bajosan esküdném meg, hanem — fogadjunk egy liter borba, hogy úgy volt, ahogy mondtam! . . .

* **Csak a szabadságos kis könyvemot várom . . .** Katonáinknak megjött a várvavárt nap a nehéz hetek után. Lefujtak. Az egész három év alatt nem volt kedvesebb zene a szegény fiuknak, mint most a kúrtszó, amely sokaknak a régi sovárgott szabadság édes boldogságát jelentette. Pár nap alatt hazaérkeznek a nagy gyakorlatokról a csapatok. Akik kiszolgáltak, haza bocsátják őket, a többi pe-

dig sóhajta számítja, hány kishónap még a gyöngyélet. Tegnap délután a József ezred egy zászlóalj tartalékos legénysége érkezett haza. Az ezred holnap, hétfőn érkezik Nagyváradra.

* **Carmellini a szerkesztőségben.**

Kopognak.

— Szabad!

S belép régi ismerősünk, **Carmellini**, Oroszország születésű német, jelenleg magyar honpolgár és bűvész. Udvariisan hajlong jobbra-balra, leteszi a kalapját egyik munkatársunk viharedzett szalmakalapja mellé, fölemeli a szalmakalapot s közcsodálkozásra egy szivart talál alatta.

A szalmakalap tulajdonosa maga csodálkozik rajta legjobban.

— Kérem, nekem sohasem volt ilyen jó szivarom . . .

— Annál jobban kellene rá vigyázni! inti Carmellini ur s a finom szivart figyelmeztetőül zsebre teszi.

Elővesz egy tallért, azt az élével megállítja a kivasalt ingmellen. Vesz egy koronát, azt homlokára illeszti . . . hókusz-pókusz . . . a korona eltűnt . . . s Carmellini ismét előveszi a főszerkesztő ur — orrából.

Valamelyik ifju munkatárs erősen debachál ez ellen.

— Ez csak szemfényvesztés! Állítsa meg Carmellini ur a zsebében a pénzt, hogy hónap közepén ne kelljen előleget kérni!

Carmellini komoly képpel közeledik a debacháló fiatalhoz s vészjósló orvosi hangon megint:

— Ön menthetetlen. Ön hihetetlenül könnyelmű. Nézze kérem, most is nem nekem adná egyetlen óráját is?

Az ifju ijedten kap üres zsebéhez s Carmellini ur mosolyogva huzza ki az órát a saját zsebéből.

A háttérben mindezt tágra nyílt szemekkel nézi egy szedőgyerek s mikor Carmellini ur eltávozik, felsóhajt keservesen:

— Dejszen, tudnék csak én ilyen ügyesen **sinkófalni**, nem bűvésznék mennék én akkor!

Ezt csak úgy mutatóba produkálta előttünk a jeles bűvész. Ma este 8 órakor a Fekete Sasban fog teljes műsorral fellépni.

* **A magán borfogyasztók adója.** A szőlőtulajdonosok a saját szükségletükre fenntartott bor után magán borfogyasztás czimén kevesebb adót fizetnek a törvény szerint, ha ezen igényüket idejében bejelentik. Ez annál fontosabb a magán borfogyasztókra most, mert igen közel a lehetőség, hogy új évtől kezdve a pénzügyigazgatóság kezeli a borfogyasztási adót. Figyelmeztetjük a szőlősgazdákat, hogy ha ezen adókedvezményre igényt tartanak, legkésőbb szeptember hó 20-ig ez iránt jelentkezzenek **Kelemen Kálmán** fogyasztási adóhivatali főnöknél Kert-utczán, a városi fogyasztási adóhivatalban.

* **A hétről.**

Ravaszág. I. férj: Hogy lehetsz oly pazarló, barátom. A feleségednek oly drága gyűrűt vettél?

II. férj: Hadd csak; mióta azt a gyűrűt vettem, fele annyi keztyű sem kell.

Igaza van: Házi tanító: Miczike, mondjon egy magánhangzót.

Miczike: — Pofon.

— Mit mond?

— Hát a pofon hangzik én rajtam.

* **Politikai időragozás. Végzett mult:** Tisza Kálmán.

Mult: Bánffy Dezső báró.

Fél mult: Wekerle Sándor.

Jelen: Széll Kálmán.

Jövő: Horánszky Nándor.

Végzett jövő: Tisza István gróf.

* **Színésznők közt:** — Klári azt mondja, hogy egyedüli vagyona — az arca.

— Na mondhatom, ezt a vagyont ő maga csinálta magának!

(Kakas Márton).

* **A közönség — marha.** Nagyváradon mindenféle csepürágó trupp otthonra talál s kizsarloja a közönséget. Különösen a zengerek önzlik el a kávéházakat s jodlirozásukkal rontják a levegőt. Ha pedig a közönség nem megy lépre, összemarházza egy ilyen trupp pénzéhes igazgatója. — Nem régen valami Fehér Dezső nevű, »énektársulat« igazgatója hirdetett előadást a Bazár-kertben. Mivel a közönség nem volt kíváncsi a trupp »művészetére«, s a kert üres volt, Fehér Dezső »igazgató« kifakadt s marhának nevezte Nagyvárad közönségét, amiért nem kíváncsi az obégatásukra. Egyetlen ember, a kit nem érintett ez a diszes titulus: **Mezey Mihály** kir. közjegyző. Ő ugyanis egyedül volt jelen ez alkalommal a Bazár-kertben.

x **Őszi és Téli idényre legjobbnak**
elősmert Női, Férfi és Gyermekek carlsbadi czipők kizárólag **Fábry Testvérek**nél,
Nagyvárad, Fő-utca szerezhető be. Telefon 76.

Vidéki megrendelések 10 koronán felül bérmentve.

EGYESÜLETEK.

* **A Berettyó-társulat közgyűlése.** A Berettyó vizszabályozó és ármentesítő társulat szeptember hó 28-án, délelőtti 9 órakor tartja őszi rendes közgyűlését, saját helyiségében. Előzetesen a társulat választmánya tart ülést.

IRODALOM.

* **Sas Ede új könyve.** A karácsonyi könyvpiacon Sas Edének két új könyve jelenik meg. **Aratás** czim alatt adja közre a szerző újabb költeményeit. A másik kötet **Félistenekből félemberek** czimvel Sas Ede újabb elbeszéléseit foglalja magában. Mindkét kötet Budapesten, **Singer és Wolfner** czég kiadásában rendkívül diszes kiállításban jelenik meg. Előfizetési ára: az **Aratás** czimű kötetnek 2 kor. a **Félistenekből félemberek** czimű kötetnek 2 kor. 40 fill. együtt a két kötetnek 4 kor. Szíves gyűjtők 5 példányért tiszteletpéldányt kapnak.

* **Benedek Elek a Magyar Könyvtárban.** A Magyar Könyvtár legújabb füzetei közt szerepel Benedek Eleknek egy füzete is »Apró történetek« czimvel. A bájos kis rajzok és elbeszélések közül egyiket lapunk mai tárczájában közöljük.

MULATSAG.

* **Táncmulatság.** A nagyvárad-velencei »földművelők köre« ma szeptember 15-én **Bux János** vendéglőjében **háziás táncmulatságot** rendez. Ételek és jó italokról gondoskodva lesz. Belépti díj személyenkint 1 korona.

* **Szüreti ünnepély.** A nagyvárad **Iparos Ifjusági-Egylet** rendező bizottsága mint minden évben, úgy az idén is **október 6-án** nagy látványossággal, dallal, szavalattal, táncszal egybekötött szüreti ünnepélyt rendez. Jelen szüreti ünnepélyre a következő meghívót bocsátotta ki a rendezőség.

A nagyvárad ipartestület ifjuságának önképző egylete 1901. évi október hó 6-án a »Fekete Sas« nagytermében az egyleti ház alapja javára szavalt, monolog, nagy nemzetközi zóna posta, (képes levelező lap) és táncszal egybekötött zártkörű **szüreti ünnepélyt** rendez. Belépti díj: Személyjegy 70 kr. Családjegy 3 személyre 150 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek a meghívó előmutatása mellett válthatók az egylet helyiségében (Szt. László-tér Kovács-ház.) Ipartestületi helyiségében Kert-utca és Nagy János Szent János-utcai fodrász üzletében. Kezdeté este 7 órakor.

Műsor:

- I. Felvonulás szüreti dallal és zenével.
- II. Szavaltat: *Keresem az Istent* Abrányi Emiltől szavalja *Bereczky* László ur.
- III. *Magánjelenet* Ósbudavárából, előadja: *Köbi* ur.
- IV. Komoly szavaltat *Honvéd Panna* Zalár Józseftől szavalja *Tóth* Ilonka kisasszony.
- V. *Kuplák* énekli *Balogh* Lajos ur.
- VI. *Balaton nóták* énekli a *vegyeskar*. Szabad lopás, Zóna posta levelezés, Táncz.

TANUGY.

Beiratások a kereskedő tanonciskolába. A Nagyvárad Kereskedő-Tanonciskolában a beiratások az 1901—1902-iki tanévre folyó hó szeptember hó 11-én megkezdődtek. A beírások záros hatánapja szeptember 16-ika. Minthogy még sok kereskedő főnök nem iratta be tanonczát, ez uton figyelmeztetnek a belüli kötelezettségek teljesítésére, mert különben azok ellen kik tanonczáikat elkésve iratják be, az elsőfoku iparhatóság a törvényes uton fog eljárni. Az előadások kedden, azaz 17-én fognak megkezdődni. Nagyváradon, 1901. szeptember 14-én. *Az igazgatóság.*

REGÉNY-CSARNOK

A SANDASZEMÜ.

Irtá: Lucien Biart.

Francziából: K—6.

— Az én titkom . . . az én titkom! mondá a szerencsétlen erőlködve, — szeretem Fuenléal Miguelt.

Az ültetvényes meghátrált, Micaela térdeire rogyott.

— Szeretem őt atyám, mondá, öljön meg holnap, ha akarja, de mentse meg őt: ő ártatlan, esküszöm, hog ő ártatlan! On sem lehet kegyetlenebb mint kereszt atyám, aki megbocsátott nekem. Óh atyám, taposson el engem, de mentse meg Miguelt, mentse meg, mentse meg!

— Te szereted őt! ismétlé don Estevan.

— Ne átkozzon meg atyám! Imádkoztam, küzdöttem szerelmem ellen; sokat szenvedtem, most is szenvedek; könyörüljön rajtam, ne átkozzon meg és mentse meg Miguelt!

— Téged megátkozni! kiáltott az ültetvényes a megindultágtól elfojtott hangon; téged megátkozni, kicsikém? Mit követtem el az ég ellen, hogy így gondolkozol rólam? Hiszen te vagy az én életem, vérem, boldogságom, ha a szívemet tépnéd szét, akkor is csak áldanálak! Megátkozzam a gyermekemet! . . . Lássuk csak, beszélgesünk kissé . . .

Leült egy karosszékbe s ölébe ültette Micae, lát. A leány elmondta neki szerelme történetét, atyja zokogva hallgatta, leánya homlokát, haját kezit csókolgatva.

— A szerencsétlen! kiáltott, mikor Micaela befejezte elbeszélését; így hát a féltékenység kergette őt bünbe.

— Ó ártatlan, atyám az igazságszolgáltatás csalódik. Ha ön őt úgy ismerné, mint én, meg lenne arról győződve, ugy mint én.

— Te szereted őt és ez elég. Óh miért nem szóltál elébb! miért kételkedtél bennem? Hogyan! te csak egy pillanatig is gondolhattad, hogy én feláldozom a te boldogságodat? Ha szerettem jegyeseidet, csak azért tettem, mert azt hittem, hogy te is szereted őket. Szegény kicsikém, mennyit szenvedhetél! Miguel vöm lesz, hacsak . . .

Az ültetvényes nem merde befejezni.

— Fuenléal irt nekem, folytatta azután, könyörög, hogy mentsem meg fiát. Hogyan kezdjek hozzá? Most már akarom, hogy éljen. Ha elég volna meghalnom helyette a te boldogságodért, egy pillanatig sem haboznám.

— Már nincs sok idő, atyám, tenni keil.

(Folyt. köv.)

NYILTÉR.

Naponta friss

csemege szőlő

kilója: 20 kr.

Legnemesebb faj
sárga-czukor- és görögdinnyék.

Duráncaizai

ő s z i b a r a c z k

a legjobb példányok.

Kosarak gyümölcszálításhoz a legolcsóbb árban.

Tisztán kezelt természetes

Hegyi-Borok

a következő előnyös árak mellett:

Asztali ó-bor, literje 32 kr.

100 liter 22 és 23 frt.

Magyarádi ujbör, literje	40 kr.
Asztali ó bor, literje	40 kr.
Magyarádi peccsenye bor literje	50 kr.
Asztali vörös bor, literje	44 kr.
Ménesi vörös bor, literje	64 kr.

Mindennemű üvegelt csemege- és pezsgőborok a legolcsóbb árban.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek

Kiváló tisztelettel: 181-4-6

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, Nagy-Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon-összeköttetés 134. szám.

TAVIRATOK.

Királygyakorlatok.

Görcsöny, szept. 14. Hetek sőt hónapok fárasztó munkája, hogy magában *Görcsönyben* is jó utak várják ő felségét, hiábavaló volt. A szakadó eső magában a községben valóságos sártengert okozott, a mely nagyon megnehezíti a közlekedést. A hadgyakorlatokat is befolyásolja a rossz időjárás. Ellenben az országutak eddig kitünően ellentáltak az időjárás befolyásának.

Baranyavármegye pécsi járásának kicsiny községe a királyváró Görcsöny. A község völgykallanban fekszik. A király érkezésére fényes díszítést öltött a kis falu. Minden háznak van vendége és minden házról zászló hirdeti a ritka ünnepet. A király részére *Benyovszky* Lajos kastélyát rendezték be nagyobbára az udvar által küldött butorral. A kastély magaslaton áll. Régebben a jezsuiták kolostora volt. Belül a király részére három szobát rendeztek be. Vele laknak az első emeleten Paar és Bolfras főhadsegédek és Kerzl dr. A földszinten lakik Ferencz Ferdinánd főherceg. A többi szárnysegéd más házakban van elhelyezve. A kastélyllyal szemben nagy kert van.

Ferdinánd román trónörökös Avarescu Sándor román ezredessel a paplakban lakik. József főherceg a radfai pusztán Fejérváry Géza honvédelmi miniszter pedig a keresztési pusztán lakik fiával. Baranyavármegye főispánjával. Pellérdén Brázay Kálmán földbirtokos kastélyát berendezték az atasék számára. A kastélyon a nemzeti

lobogók mellett az ott lakó attassék nemzeti zászlai lengenek. A kastélytól a község határáig terjedő sűrű fasoron minden fát fellobogóztak. A királyt délre várják ide. A sátozt már felállították a kastély tágas udvarán. A hely szűk volta miatt barakkokat emeltek, a melyekben a katonaságot elhelyezik. Az országutakon társzekerek járnak, a melyek a katonai élelmezést viszik. (M. T. I.)

Főszolgabírói basáskodás.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.)

Az ugrai kerület függetlenségi polgárságának holnapra összehívott jelölő gyűlését a cséffai főszolgabíró nem engedélyezte, *Tisza* István programbeszéde miatt. A belügyminiszterhez táviratilag tettek jelentést az esetről.

Császárok találkozása.

Neufahrwasser szept. 13. A flotta mai harcgyakorlata után a két uralkodó a Vera vitorlászachtra ment. A yacht megtekintése után visszatértek a Hohenzollern yachtra, a hol Henrik herceg, Alexej nagyherceg, a két uralkodó kísérete és a tengernagyok már várták őket. Ebéd két óra tájban volt. Vilmos császár Miklós czár és Alexej nagyherceg között ült. Az orosz czár mellett a másik oldalról Henrik herceg ült. A felségekkel szemben foglalt helyet Bülow birodalmi kancellár Lamsdorff és Fredericks orosz miniszterek között. Ebéd után a két uralkodó még soká élénken beszélgetett a fedélzeten és a jelen voltak közül többeket megszólítottak. Azután a két császár elbúcsuzott Alexej nagyhercegtől és Henrik hercegtől, a kik elhagyták a Hohenzollern. Alexej nagyherceg Danzigba ment, Henrik herceg pedig visszatért hajórajához. Mielőtt az orosz vendégek eltávoztak, Vilmos császár örömet fejezte ki Lamsdorff grófnak a fölött, hogy őt itt üdvözölhette. Miklós császár kézszo itással búcsuzott el Bülow gróftól, a német császár kíséretétől és a tengernagyoktól s meleg szavakban fejezte ki megelégedését a Vilmos császárral töltött napokról.

A két uralkodó azután a Hulda naszádra szállt, a mely a Standard yachtra vitte őket. Az orosz czár yachtiján Vilmos császár szívélyesen elbúcsuzott vendégétől. Mihelyt Vilmos császár visszatért a Hohenzollernre, a két császári yacht fölszedte horgonyait. A Standard a Hohenzollern-től kísérve elvonult a két ékalakban álló flotta között. A hajók lobogódiszben állottak, a legénység díszállásban sor kozott és a hajók megtették a szokásos díszlövéseket. Mikor a császári yachtok elvonultak a hajóraj előtt és Hela elé értek, a Standard Kiel felé vette az útját, a Hohenzollern pedig Neufahrwasser felé indult. Elhangzott az utolsó hurra, a két uralkodó a parancsnoki hidon állva még egyszer búcsút intett egymásnak, azután az orosz yacht lassanként eltűnt a szemhatáron. A Hohenzollern, a mely a német hajórajt követte, este fél 8 órakor ért Neufahrwasserbe.

A búrok felelete Kitchenernek.

London, szept. 14. A Daily Mail-nak jelentik Johannesburgból 12-iki kelettel: Ma kezdődött meg itt Brigeckemer volt harmindik államügyész pörének tárgyalása. A volt államügyész kémskedéssel vádolják. A tanuvallomásokból kitünik, hogy a vádlott volt a közvetítő egyrészt Leyds, Krause és az Európában lévő többi búrok, másrészt a harcban álló búrok között. A leveleket a johannesburgi amerikai konzul továbbította. A vádlott lakásán lefoglalt iratok között van egy proklamáció, a mely szerint Kitchener, tisztjeit és katonáit bárki megölheti s a mely a búroknak megparancsolja, hogy mindazokat a fegyveres briteket, a ki szeptember 15-én tul esnek fogságba, löjjék agyon. Azonkívül Krause drnak sok levelét és az államügyész válaszáinak másolatát találták a vádlott lakásán. (M. T. I.)

Elfogott anarchista.

Berlin, (Now-Pampshire), szept. 14. Az idevaló rendőrség főnökének tudomására jutott, hogy egy ember, a ki innen New-Yorkba ment, úgy nyilatkozott, hogy Washingtonba megy, hogy megölje *Roosevelt* alelnököt. A new-yorki rendőrséget figyelmessé tették erre az emberre. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

A gazdasági munkások segélypénztára.

— Legujabb beszámoló. —

Mikor az év elején az 1900: XVI. t.-cz. alapján életbe lépett az *Országos Gazdasági munkás- és Cselédsegélypénztár* és mikor ez az emberbaráti intézmény megkezdte üdvös működését, mindenfelé igaz örömmel fogadták a magyar gazdasági munkásnak — a föld népének — ezt a leghivebb jó barátját.

Az új törvényt csakhamar elnevezték a *szegény ember törvényének*, mert a józan magyar munkás gyorsan belátta, hogy ezt a törvényt csakis az ő javára alkották és fölismerte azt is, hogy egyedül ennek a törvénynek köszönheti, hogy most már biztosíthatja magát a felől, hogy előregedésére, munkaképtelensége idejére, nem kell koldusbotot fognia.

Ez a törvény senkire sem erőszakolja, hogy tagja legyen a *segítő-pénztárnak*. Kinekinek kényére hagyja, hogy beiratkozik-e vagy nem iratkozik be a *segítő-pénztárba*. A törvényhozás bölcsen járt el, amidőn abból indult ki, hogy *akarata ellen senkin sem fog az új törvény segíteni*.

A *józan magyar munkás saját sorsának maga a kovácsa*. Nem szereti a minden áron való gyámkodást. Maga akarja megkülönböztetni a jót a rossztól és most is bebizonyította, hogy szívesen sorakozik az egyedül az ő javára életbeléptetett intézmény védszárnyai alá, mert a saját szemével látja, hogy ez az emberbaráti intézmény az ország legtávolabb vidékein is milyen nagy gondtal ápolja és istápolja azokat a gazdasági munkásokat, kik segélyre szorulnak.

A józan magyar munkás igen hamar belátta, hogy aki tagja a segélypénztárnak, az nyugodtan végezi nehéz munkáját, mert nem gyötri őt az az örökös gond, hogy mi lesz hitvesével, apró gyermekeivel, ha munkabíró karja ellankad és a kasza, kapa kiesik kezéből.

A segélypénztár nyolcz hónapos működése világosan bizonyítja, hogy a föld népét gyakran éri olyan baj, mely őt munkaképtelenné teszi és gyakran fordulnak elő olyan balesetek, melyek a földmives nép családját örökre megfosztják a kenyérkeresettől.

Még csak nyolcz hónapja, hogy a segélypénztár hasznos működését megkezdte és már eme rövid idő alatt 430 földmives jutott abba a szomorú helyzetbe, hogy jótéteményét kénytelen volt igénybe venni. A segélypénztár minden egyes esetben gyorsan gondoskodott a bajba jutott ember gyógykezeléséről és anyagi támogatásáról, hogy betegsége ideje alatt ne legyen kénytelen családjával együtt az irgalom kegyerén tengődni.

A beállott baleset 34 földmivelőt megölt. Mind a 34 esetben a család a legnagyobb nyomorban maradt hátra. A segélypénztár központi igazgatósága sürgősen intézte el az özvegyek kérelmét és minden egyes esetben 400—400 koronát szolgáltatott át a nyomorral küzdő családnak.

A beállott baleset a segélypénztár nyolcz tagját, a megejtett orvosi vizsgálat szerint, mindenkorra munkaképtelenné tett. Ezekben az esetekben a központi igazgatóság szintén a legméltányosabban és a legnagyobb gyorsasággal intézkedett és ma már mind a nyolcz munkaképtelenné vált tag élete fogytáig részese a törvény által előírt anyagi támogatásban.

Ezek a számok világosan beszélnek és egytől-egyig hirdetik, ennek az emberbaráti intézménynek szükséges voltát.

Világosan látható ezekből a számokból, hogy a segélypénztár rövid fennállása óta is már sok szerencsétlen embert mentett meg a koldusbottól és számos özvegyet mentett meg a kétségbeeséstől.

Az emberbaráti intézmény üdvös működése bizonyítással az oka annak, hogy a segélypénztár tagjainak száma olyan gyorsan emelkedik. Mert eltekintve attól, hogy az 1900: XVI. t.-cz. 8. §-a alapján a gazdák által kötelezőleg biztosított cselédek száma mintegy 500,000, a segélypénztárba beiratkozott rendes és rendkívüli tagok száma is már jóval túlhaladta a 12,000-et.

A segélypénztár igazi emberbaráti működése buzdította bizonyítással arra a főpásztorokat, főrendeket, nagybirtokosokat, intézeteket, a vármegyéket és községeket, hogy olyan nagy számban csoportosuljanak a segélypénztár alapító tagjai sorába. És bizonyítással ez az oka annak is, hogy a rövid nyolcz hónap alatt beiratkozott 850 alapító tag 150,000 koronával gyarapította azt a vagyont, melynek egyedül az a hivatása, hogy a föld népét támogassa, istápolja.

Megszűnt a zárlat. Erdőgyarak községben a sertésvész megszűnván, az első foku állategészségügyi hatóság a községet a hozzátartozó pusztákkal együtt a zár alól feloldotta. A nagyszalontai járás községei közül csupán Köttegyán van hatósági zár alá véve, de a napokban ez is fel fog oldatni.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, szept. 14.
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt	6.69

Zab ápr. — — — — — 6.98
Káposzta, reppa, aug. — — — — —

Értéktőzsde

Budapest, szept. 14.

Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut	624.50
Rünamurányi	416.—
Magyar jelzálog	433.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

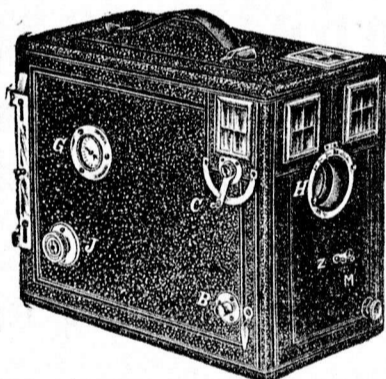
a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. szept. 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.60
Magyar koronajárdék	92.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	121.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	100.40
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.25
Belmérés jog megváltási kötvény	99.75
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	176.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	145.50
Osztrák járdék papírban	98.15
Osztrák járdék ezüstben	98.10
Osztrák járdék aranyban	118.90
Osztrák korona járdék	95.30
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bank részvény	16.45
Magyar hitelbank részvény	624.—
Osztrák hitelintézet részvény	619.—
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.02
Németbirodalmi márka	—
London vista	—
20 márkás arany	28.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Mindennemű fényképészeti kellékek és gépek gyári árban kapható

Weinstock Fülöpnél

Nagyváradon,

Szt. László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárúsítjuk

u. m. Színes selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

A
„TISZANTUL“
 77

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
 Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
 Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
 Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
 Egybekeltek } papíron.
 Megholtak }
 Megtértek }
 Eltértek }

Bevétel } templomszámadáshoz.
 Kiadás }

Alapítványok törzskönyve.
 Anyakönyvek betűrendes mutatója.
 Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
 Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
 Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
 Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
 Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
 Jelentés alapítványokról.
 Évi jelentés iskolákról.
 Templomi leltár.
 Catalogus librorum.
 Családi értesítő.
 Elbocsajtó levél.
 Keresztelési jegy.
 Keresztelési Emlék.
 Esketési jegy.
 Iktató könyv.
 Kézbesítő könyv, kötve.
 Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők
 a Szent Vince Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGALL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra assignat pro pretio libellorum.)

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harcza. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László
 nyomda részvénytársaság

elvállal és készít:

izléses kivitelben
 mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirnapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetések, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házasságok jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri
10. Egybekeltek } papíron.
11. Megholtak }

12. Bevételi } számadás-ívek.
13. Kiadási }

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek } anyakönyvi kivonata.
16. Egybekeltek }
17. Megholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
19. Iskolai jelentés.
20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek } anyakönyvi másolata.
22. Egybekeltek }
23. Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
 Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KONYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.